

INFLUÈNCIA DE LA MOTRICITAT EN LES ACTITUDS DELS ALUMNES AMB DISCAPACITATS PSÍQUIQUES

**TREBALL DE FINAL DE GRAU DE CIÈNCIES DE
L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT**

GONZÁLEZ PINTEÑO, Cynthia

2012-2013

LECUMBERRI GÓMEZ, Cati

Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

09 de Maig, 2013

Índex

1. Agraïments	3
2. Abstract	4
3. Keywords	4
4. Introducció	5
5. Objectius de la recerca	8
6. Fonamentació teòrica	10
6.1. La Discapacitat.....	10
6.1.1. Classificació de la discapacitat psíquica.....	12
6.1.2. La inclusió social	13
6.2. La motricitat	16
6.2.1. Els perfils de la motricitat.....	17
6.2.2. Els termes de la motricitat.....	18
6.3. Actituds	20
6.4. Relació entre tots els conceptes anteriors.....	22
7. Descripció de l'aplicació pràctica	28
8. Metodologia	29
8.1. Mostra.....	29
8.2. Observació.....	33
8.3. Entrevista qualitativa.....	36
8.4. Anàlisi del contingut	37
9. Anàlisi del resultat.....	38
10. Conclusions	50
11. Referències	54
12. Glossari	58
13. Annexos	

1. Agraïments

Vull agrair a la meva família, pel suport incondicional i l'ajuda que m'aporten a cada moment.

A la meva parella, per la paciència que ha tingut i per tot el suport que m'ha donat sempre.

Al Centre d'Educació Especial Les Aigües de Mataró per concedir-me el permís per realitzar les sessions pràctiques.

Als professors i professores de l'escola Centre d'Educació Especial Les Aigües per les entrevistes concedides i l'ajuda i paciència de cada dia.

Als nois i noies de l'escola Les Aigües per el seu esforç i constància i en general, a tot aquest col·lectiu social per ser persones tan meravelloses.

A la meva tutora del treball, Cati Lecumberri, per l'ajuda, el guiatge i els ànims constants durant tot aquest treball.

I sobretot al meu germà, sense ell i les seves característiques aquest treball no hagués existit mai.

2. Abstract

This project shows how it can affect the motor skills of students with disabilities in their attitudes.

It is a theory that explains, thanks to several authors, the key concepts of work. Subsequently analyzed 6 students with different disabilities, different age and different sex. These young people often have such problems affected their behavior as a result of their disability. This way you can discover whether these attitudes are working students can improve their motor skills.

3. Keywords

These are the keywords of my project:

- Motor (motricitat)
- Attitude (actitud)
- Disabilities (discapacitat)
- Mentally disabled (disminuïts psíquics)
- Inclusive school (escola inclusiva)

4. Introducció

El treball que trobem a continuació és un estudi de com afecta la motricitat dels discapacitats psíquics en la seva actitud al llarg d'un dia escolar. Aquest treball va dirigit a descobrir les actituds que mostren els alumnes quan han de fer alguna activitat física, ja sigui pròpia de les classes d'educació física com activitats físiques que han de fer al llarg del dia a l'escola. Les persones (tant discapacitades com no) tenen canvis en el seu comportament en funció de les activitats que han fet anteriorment o en funció de les activitats que han de fer. Cal aclarir primer que s'entén per activitat física qualsevol activitat que impliqui un moviment de qualsevol de les parts del cos.

Com que totes les referències són estudis teòrics, portarem l'estudi a la pràctica per constatar que en funció de la motricitat pròpia de cada alumne/a, aquests actuaran d'una manera o d'una altra en vers qualsevol activitat física i comprovar així doncs, que la motricitat en aquest grup social és molt important pel seu desenvolupament, benestar i fins i tot la seva autonomia.

Aquest és un tema molt interessant i complex, ja que al treballar amb persones amb discapacitat psíquica comporta molta comprensió i paciència. És un treball el qual pot aportar-me molt per un futur laboral (tant en una escola d'Educació Especial, com en una escola inclusiva) ja que gràcies a això es podrà descobrir si és més necessari desenvolupar la seva motricitat, per tal de poder millorar les seves actituds a les aules i sobretot fora d'elles, en el món social.

Després d'aquesta reflexió però, sorgeix unes qüestions a resoldre: Afecta la motricitat dels alumnes al seu grau d'autonomia i sobretot a les seves actituds? El seu grau d'autonomia afectarà a les actituds al realitzar una activitat física? Per tant, estaran els alumnes amb més autonomia millor integrats en la societat?

Per descobrir aquestes qüestions dividirem el treball en diversos apartats on n'hi ha dues de ben diferenciades: la fonamentació teòrica i l'aplicació pràctica. Aquestes parts ens faran arribar a la resolució de les qüestions exposades.

Dins de la fonamentació teòrica observarem com han estudiat diversos autors i autores aquest tema i a l'aplicació pràctica, observaré quina és l'actitud que mostren els

alumnes a l'hora de realitzar qualsevol activitat física. Quines actituds mostren a la classe d'educació física i a altres classes que no pertanyen a l'àmbit i quines conseqüències conductuals comporta que un alumne/a faci una activitat física. Aquest grup de persones són estudiants de l'escola d'educació especial (CEE) Les Aigües de Mataró.

Inicialment es trobaran els objectius de la recerca, on s'expliquen les finalitats específiques que s'han d'assolir per tal d'aconseguir l'enigma principal d'aquest treball. Aquests objectius són: Observar les pràctiques motrius dels alumnes (què fan), conèixer la discapacitat de cada alumne/a observat, observar les actituds que mostren els alumnes després de cada activitat i finalment relacionar les actituds adquirides amb alguna acció o activitat física realitzada.

Posteriorment em basaré en una fonamentació teòrica on descriuré, gràcies a diversos autors/es experts en les matèries, els següents termes: La discapacitat, on s'inclou la classificació d'aquesta i la integració social; La motricitat, on s'inclouen els termes d'aquesta i finalment les actituds. Per acabar aquest apartat es relacionen tots els conceptes anteriors esmentant l'escola inclusiva, la motricitat dels discapacitat i les seves actituds.

Com a quart punt es destaca la descripció de la part pràctica, la qual parla de l'escola on es realitza aquesta. Aquest apartat anirà molt relacionat amb el cinquè: La Metodologia, on parlem de la observació que es fa a la part pràctica, les entrevistes que es fan als professors i professores dels alumnes observats, la mostra, és a dir, els alumnes a qui s'observa i finalment l'anàlisi de tot allò que s'ha observat, que han dit a les entrevistes i allò extret dels autors.

Per acabar es mostren unes conclusions pròpies que destaquen les respostes de les qüestions inicials i de les hipòtesis. A més, també s'adjunta unes referències d'on s'ha extret el marc teòric i un annex on s'adjunten les observacions de les característiques motòriques que tenen els alumnes i les entrevistes realitzades als professors/es. Cal esmenta també que he realitzat un glossari amb les paraules tècniques de les deficiències dels alumnes on la definició és la que em van aportar els professors i professores de l'escola.

Pel que fa a les hipòtesis, n'hi ha tres de destacades:

- Els subjectes treballen a les classes d'educació física la agilitat i la coordinació.
- Els subjectes amb menys nivell de discapacitat i per tant amb un major grau d'autonomia, tindran una major agilitat i coordinació.
- Els alumnes també reaccionaran en funció del comportament del professor, és a dir que en funció del professor/a que tinguin a cada classe, i la relació socio-afectiva que tinguin amb aquest/a, l'alumne pot reaccionar i tenir comportaments i actituds molt diverses.

És en base a aquestes tres hipòtesis que treballarem a la nostra part teòrica i sobretot pràctica.

Per últim, m'agradaria citar un manifest que s'exposa al 2007 a la Confederació Espanyola d'Organitzacions en favor de les Persones amb Discapacitat Intel·lectual (FEAPS) sobre la vida independent d'una dona discapacitada amb un company de pis. "Si un posa la rentadora, perquè li és més fàcil, l'altre planxa. Si un fa el menjar, l'altre renta els plats. Ens repartim la feina. A comprar va ell perquè jo al supermercat no em puc ficar i quan em fico em poso molt nerviosa". Amb aquesta citació, trobem que moltes de les persones discapacitades que tenen unes dificultats a causa de les seves deficiències, coneixen els seus comportaments posteriors, fet que els pot arribar a permetre millorar aquest caràcter o simplement evitar-ho.

5. Objectius de la recerca

Hi ha diversos objectius que em plantejo al llarg del treball i de les pràctiques i que penso que es poden assolir amb la realització del primer. Hi ha quatre objectius dins d'aquest treball on cadascun d'ells s'aconseguirà mitjançant un procés evolutiu de la meva relació amb els alumnes. És per això que hauré d'intentar establir vincles propers amb els alumnes i professors/es que els tracten per tal que em puguin facilitar la informació que necessito.

A. Observar les activitats físiques dels alumnes (què fan):

A l'escola realitzen una sèrie d'activitats físiques tant dins com fora de la classe d'educació física i cada alumne/a, té un nivell concret d'habilitat motriu, important treballar per poder incidir en el desenvolupament de cada persona. És per això que Martínez (2003) ens diu que les qualitats físiques i motrius d'un individu són imprescindibles pel desenvolupament integral del nen/a. D'aquesta manera hauré d'observar quines són aquestes activitats habituals en els/les alumnes així, a partir d'aquí, podré observar les seves actituds al realitzar aquestes pràctiques.

B. Conèixer quin és el tipus i el grau de discapacitat de cada alumne/a amb el que tracto:

En les escoles hi ha molts alumnes i cadascun d'aquests té una característica, unes actituds i uns costums diferent. Dins d'aquesta característica hi ha molts que tenen algun tipus de discapacitat o necessitat educativa especial, cadascuna d'aquesta d'un tipus i d'unes característiques diverses. En aquest sentit, Schalock (1999:3) ens parla de la discapacitat enfocada cap a la educació:

- *“La discapacitat no està fixada ni dicotomitzada; és continua i canviant, dependent de les limitacions funcionals de la persona i dels recolzaments disponibles en l'ambient personal.*
- *Una forma de reduir les limitacions funcionals i per tant la discapacitat de la persona és intervenir i proveir recolzaments que se centren en la conducta adaptativa i en el paper que es desenvolupa en la societat.”*

C. Observar les actituds que mostren els alumnes al fer una activitat física:

Després de fer la observació específica de cada alumne/a, tant de la seva discapacitat i per tant de les seves característiques, com de les activitats físiques que realitzen, s'observaran les actituds que mostren aquests alumnes quan es troben en contacte amb qualsevol activitat física, ja sigui dins la classe d'educació física com pot ser córrer o botar una pilota, com al llarg del tota la jornada escolar on se li demani anar al menjador a veure el menú, parar taula o rentar-se les dents, entre d'altres. S'analitzaran les actituds que mostren els alumnes en vers l'activitat proposada i finalment podré arribar a establir una relació o conclusió que no sigui errònea.

D. Relacionar el comportament adquirit amb alguna acció o activitat física realitzada:

Finalment s'intentà establir una certa relació amb aquests dos aspectes (activitats físiques i actituds) sempre i quan tenint en compte la resta de variables que s'interposen a la vida d'aquestes persones. És a dir que es relacionarà la seva motricitat amb la actitud mostrada en vers les activitats poposades pels professors. L'objectiu de relacionar aquests aspectes és veure si la motricitat afecta en les actituds d'aquest col·lectiu social per tal de poder arribar a millorar, des de l'escola, la motricitat bàsica dels alumnes i amb això les seves actituds.

Tal i com diu González i Sobrino (2005:445):

“La promoció de la conducta autodeterminada requereix intervenir sobre les característiques personals però també es precís que el context ofereixi suficients oportunitats d'autonomia i elecció”.

És per això que els mestres han de deixar actuar als nens/es en funció de les seves actituds per tal de poder establir la relació necessària. Tot i això, hem de tenir en compte que podríem establir relacions errònies perquè hi ha moltes variables que no controlem i que també s'han de tenir en compte com pot ser l'estat anímic de la persona o la situació familiar, entre d'altres.

6. Fonamentació teòrica

Tota investigació requereix d'una fonamentació que permeti fer explícites les seves bases teòriques i conceptuals. Quivy i Campenhoudt (1997) argumenten que la fonamentació teòrico-conceptual implica el desenvolupament organitzat i sistemàtic del conjunt d'idees, conceptes, antecedents i teories que permeten sustentar la investigació i comprendre la perspectiva des del qual es parteix, i a través del qual s'interpreten els resultats.

A partir d'aquí, el primer que farem en aquest apartat es definir les paraules claus del meu treball, englobant-les dins de quatre blocs ben diferenciats: la discapacitat, la motricitat, les actituds i la relació entre els tres conceptes anteriors. Es defineixen i es comprenen aquests conceptes perquè es mostra el desenvolupament de la teoria, el qual permet comprendre i sustentar la investigació que es durà a terme.

6.1. La Discapacitat

A l'antiguitat era habitual atribuir fenòmens divins o demoníacs a la diversitat ja que amb els coneixements vigents no els podien explicar, entre elles aquelles pertorbacions psíquiques, físiques o sensorials que no eren evidents. Així doncs era molt freqüent l'eliminació dels nou vinguts considerats "anormals".

Aquesta situació es va difondre a la Edat Mitjana i va continuar fins als inicis de la Edat Moderna. Així, durant els segles XVII i XVIII es creaven centres d'aïllament on es reclutava indiscriminadament a aquells que no responien als paràmetres de *normalitat* (Ríos, 2007).

D'aquesta manera, veurem com ha evolucionat el terme discapacitat al llarg del temps, ja que, antigament aquest terme es tractava com un tema tabú si es que s'arribava a tractar.

En la versió digital de la Real Academia Española (R.A.E) trobem que ens defineix la discapacitat com una "*persona que té impediment o entorpit alguna de les activitats quotidianes considerades normals, per alteració de les seves funcions intel·lectual o*

físiques”. Així trobem que són persones que no arriben a un cert nivell d'educació i que no arribaran i és per això que el seu principal objectiu és promoure l'educació per tal que arribin a aquests nivells.

A partir d'aquí, si ens posem a indagar anys enrere trobem que el Congrés Mundial sobre la Discapacitat de Barcelona (1978) inicialment ens diu que és discapacitada tota aquella persona que tingui dificultats per atendre per sí mateixa, total o parcialment les necessitats de la vida com a conseqüència d'un dèficit de les seves capacitats mentals o físiques.

D'altra banda la UNESCO (1983:30) ens parla de “*Subjectes que no arriben o és improbable que arribin, a través de les accions educatives normals, als nivells educatius socials i altres apropiats a la seva edat, i que té per objectiu promoure el seu progrés cap a aquests nivells*”.

Una altra definició que trobem tres anys després de la mateixa UNESCO escrita per Hahn (1986:89): “*Amb característica d'inferioritat biològica o fisiològica*” etiquetant-los amb paraules com *invàlids, tarats, impeditos o retrasat*”.

Aquesta definició comença a evolucionar mica en mica a nivell social tot i que encara ho veuen com una incapacitat de fer i ser *normals*. Així ho mostren Sánchez i Martín (1988) esmentant que la discapacitat és tota aquella restricció d'aptituds físiques o mentals, degut a una alteració o pertorbació del pensament o d'un òrgan.

Ja al 1999, la Encuesta sobre Deficiencias, Discapacidades y Estados de Salud (EDDES) entén per discapacitat tota limitació greu que afecta o espera que afecti durant més d'un any a aquell que ho pateix.

Ja al segle XXI encara emmarquen aquest concepte com una desavantatge en un context social tot i que ja no s'aplica el terme *anormal*. Així doncs, Luckasson et al. (2002:1) ens defineix la discapacitat com:

“limitacions del funcionament individual dins d'un context social i representa una desavantatge substancial per al individu. La discapacitat té els seu origen en un trastorn de l'estat de salut que genera deficiències en les funcions del cos i de les seves estructures,

limitacions de l'activitat i restriccions en la participació dins d'un context de factors personals”.

Trobem doncs que a partir d'aquí el terme “discapacitat” ha evolucionat des d'una característica anomenada com a *dèficit* a un fenomen humà inclòs en la diversitat funcional de les persones.

D'aquesta manera, Pantano (2008) ens diu que la discapacitat forma part de la diversitat humana ja que encarna una diferència. Això suposa captar, comprendre la patologia de manera específica i diferenciar-la objectivament de les altres diferències per poder donar així una resposta ajustada a les necessitats i demandes dels seus portadors.

Finalment aquest mateix any trobem que es parla ja més de diversitat que no pas de limitacions per tal de respectar la diferència i l'acceptació de les persones amb discapacitat com a part de la diversitat i condició humana (Palacios i Romenchech, 2007).

Per aquest motiu el pedagog Marina citat a Ríos (1996) anomena que el motiu d'aquesta evolució a estat per “afavorir la felicitat personal i fomentar la dignitat de la existència de qualsevol ser humà”.

6.1.1. Classificació de la discapacitat psíquica

A continuació es mostrarà diverses classificacions sobre la discapacitat psíquica. És important tenir present els tipus de discapacitat que es poden trobar perquè així, es podran classificar als alumnes observats en algunes de les deficiències esmentades a la fonamentació teòrica.

La classificació de les deficiències mentals de Calvo (1997) que realitza, són d'acord amb els següents criteris:

- Segons el coeficient intel·lectual:
 - Retràs mental límit: C.I. 70-85
 - Retràs mental lleuger: C.I. 50-69
 - Retràs mental moderat: C.I. 35-49
 - Retràs mental sever: C.I. 20-34

- Retràs mental profund: C.I. menor de 20.
- Segons la classificació mèdic-etiològica.

D'altra banda, trobem de manera més actual la classificació que fa l'associació americana de psiquiatria al DSM-IV (2002) on hi ha una divisió dels trastorns mentals i ens indica els diversos tipus dels trastorns d'inici en la infància o en l'adolescència:

- Retard mental: Lleu, moderat, greu, profund o de gravetat no especificada.
- Trastorn de l'aprenentatge
- Trastorn de les habilitats motores
- Trastorn de la comunicació
- Trastorn generalitzat del desenvolupament: autista, de Rett, desintegratiu infantil, d'Asperger, generalitzat del desenvolupament no especificat.
- Trastorn per dèficit d'atenció i comportament pertorbat
- Trastorn de la ingestió de la conducta alimentaria de la infància
- Trastorns de tics
- Trastorns de la eliminació
- Altres trastorns

D'altra banda, Gómez (2009) classifica també les deficiències en una "*Classificació Internacional de Enfermedades*" (CIE) on es presenten trastorns mentals i de comportament on el més freqüent el retràs mental, els trastorns de desenvolupament patològic i els trastorns de comportament i de les emocions. Aquesta classificació és la següent:

- Trastorns mentals orgànics
- Esquizofrènia i trastorns esquizofrènics i trastorns d'idees i d'humor.
- Trastorns neuròtics
- Trastorns de comportament i d'emocions
- Retràs mental
- Trastorns en el desenvolupament psicològic

6.1.2. La inclusió social

És a partir de la inclusivitat on es creen unes necessitats socials de les persones amb discapacitat i les seves famílies per tal de poder aconseguir la felicitat i autonomia

personal d'aquest grup social. Aquests aspectes es poden aconseguir amb la inclusió, com es veurà a continuació.

Barton (1998:283) en el següent paràgraf afirma que es pot entendre la inclusió com aquella educació de tots els estudiants, lluny de qualsevol tipus de categoria i sense fer referència específica als alumnes amb necessitats educatives especials.

“La inclusió és un procés. L'educació inclusiva no és quelcom que tingui a veure merament amb facilitar l'accés a les escoles ordinàries als alumnes que han estat prèviament exclosos. No és quelcom que tingui a veure amb acabar amb un inacceptable sistema de segregació i amb llançar a tot aquest alumnat cap a un sistema ordinari que no ha canviat. El sistema escolar que coneixem (en termes de factors físics, aspectes curriculars, expectatives i estils del professorat, rols directius) haurà de canviar. I això perquè l'educació inclusiva és participació de tots els nens, nenes i joves i remoure, per aconseguir-ho, totes les pràctiques excloents”.

En aquesta definició l'autor critica el sistema escolar ordinari del moment, ja que no permet la inclusió i participació de tothom. Aquest aspecte el podem veure en qualsevol escola ordinària, doncs a la majoria d'escoles esdevenen situacions en les que un alumne/a amb trastorn de comportament, només és inclòs amb el grup classe a les sessions d'educació física. Doncs bé, és a través d'aquestes on els professors i les professores han de tractar a tothom per igual i intentar que la resta de professorat canviï la visió i el plantejament envers aquest tipus d'alumnes.

En referència a aquest tema, Pujolàs (2003) proposa cinc punts que ha de complir una escola per a poder-la considerar inclusiva:

1. L'escola ha de celebrar la diversitat: Les diferències individuals (personals, culturals, ètniques..) són quelcom valuós, perquè en la diversitat es donen les millors oportunitats per aprendre. Això suposa, de totes formes, compensar les desigualtats (i lluitar contra les injustícies que les provoquen).

2. S'ha de poder gaudir aprenent; a l'escola, tots han d'estar a gust i sentir-se segurs: Estar a gust; La “cultura del gaudir” enfront la “cultura de l'esforç”. Tot i l'esforç que suposa aprendre, es pot gaudir aprenent. Aquest fet s'aconsegueix més

fàcilment si un compta amb el suport dels seus companys, a més del suport dels professors i professores. Sentir-se segurs; L'ansietat, la por al fracàs i al ridícul, no han de tenir lloc a l'escola, perquè tot el món ha de sentir-se capaç d'assolir allò que se li demana, ja que mai se li demana quelcom superior a les seves capacitats potencials. Això, tal i com s'ha comentat anteriorment, s'aconsegueix més fàcilment si un compta amb el suport dels seus companys, a més del suport dels professors i professores.

3. L'escola ha d'estar basada en una política d'igualtat: L'escola ha de basar-se en principis igualitaris: tots tenen el dret de rebre una educació de qualitat a l'escola de la seva comunitat i a la mateixa classe que els seus companys i companyes de la mateixa edat. Això no vol dir que tots han de ser tractats igual, com si no fossin diferents, sinó que tots han de ser tractats igual de bé, en funció, precisament, de les seves diferències, d'allò que necessita específicament cadascun.

4. L'escola ha de comptar amb professors i professores que facilitin l'aprenentatge: S'ha de crear l'ambient propici a les classes, organitzar les activitats d'aprenentatge, els recursos i els procediments, i proporcionar les condicions pràctiques per aprendre, de tal manera que els estudiants no només tinguin l'oportunitat d'aprendre tot el que necessitin, sinó també la motivació necessària per fer-ho. Aquest fet és més factible si el professorat compta amb el recolzament i el concurs dels pares i altres membres e institucions de la comunitat.

5. L'escola s'ha de preparar per a la cooperació, no per la competició: A l'escola, la cooperació ha d'estar per sobre de la competició. L'escola ha d'ensenyar a compartir i cooperar amb la resta, cuidant l'afecte mutu, la satisfacció i l'èxit de tots.

En aquesta línia i per demostrar que la pràctica de la inclusió no ha deixat indiferent a ningú, Ainscow (2010) afirma que la reforma educativa ha suposat el reconeixement del dret de totes les persones amb discapacitat a ser escolaritzades sempre que sigui possible en un centre ordinari, confirmant les pràctiques inclusives ja iniciades uns anys abans. La presència d'aquest alumnat en els centres ha comportat importants canvis organitzatius, metodològics i curriculars, així com una demanda insistent de recursos materials, personals i de formació.

Finalment Porter (2000) aporta un quadre (Taula 1) en el que complementa i precisa la diferenciació entre l'enfocament de l'escola tradicional i l'enfocament de l'escola inclusiva:

ENFOCAMENT TRADICIONAL	ENFOCAMENT INCLUSIU
Es centra en l'aula	Es centra en l'alumne
Té en compte els factors d'inclusió	S'assigna un especialista a l'alumne
Resolució de problemes en col·laboració	Es basa en el diagnòstic
Estratègies per al professorat	S'elabora un programa individual
Recolzament en l'aula ordinària	S'ubica l'alumne en programes especials

Taula 1: Diferència d'escola tradicional i escola inclusiva.
 Font: Porter, 2000

6.2. La motricitat

Primerament definirem la motricitat i el moviment voluntari per tal de poder arribar a la motricitat i a aquestes habilitats motrius.

Així que tal com destaca Piaget (1977), el moviment voluntari es caracteritza per la intencionalitat. D'aquesta manera, tota acció motriu suposa una intencionalitat prèvia. Els esquemes motrius són les formes essencials del moviment.

Igual que Piaget, Ruiz (1995) defensa també aquesta visió cognitiva de la motricitat i detalla que la competència motriu té una orientació cognitiva per poder desxifrar la organització de les habilitats motrius.

En aquest plantejament global de la motricitat cobra també especial rellevància la interpretació neurològica de la motricitat. És per això que la motricitat està basada en el processament de la informació, un altre pilar bàsic per a interpretar la adquisició i el control del moviment.

D'aquesta manera, la Generalitat de Catalunya en el Disseny Curricular del Ministeri d'Educació (1992:32) proposa:

“Un model d’aprenentatge motor, basat en les teories del processament de la informació, orientada cap a l’establiment de seqüències adequades a les diverses fases d’aprenentatge. La percepció selectiva dels estímuls rellevants, la progressiva construcció d’esquemes de resposta i el desenvolupament de les estratègies de decisió entre diverses alternatives per aconseguir els seus objectius, constitueixen les pautes per una seqüència lògica dels aprenentatges motors”.

Ja que trobem una connotació neurològica a la motricitat Díaz (1999), ens explica a totes les connexions del sistema nerviós central per tal de poder arribar a atribuir aquest moviment voluntari, dient que en el moviment és necessari diferenciar els processos següents:

- Receptor: òrgan encarregat de captar l’estímul que posarà en marxa tot el procés.
- Via aferent: via nerviosa que comunica el receptor amb el centre nerviós responsable de l’acte motor.
- Centre nerviós: Es el lloc on s’elabora la ordre que donarà lloc al moviment. On es produeixen les connexions o sinapsis neuronals.
- Via eferent: via nerviosa per on circula la motoneurona alfa que comunica el centre nerviós amb l’òrgan efector.
- Efector: òrgan encarregat d’executar la resposta motriu.

Quan aquesta connexió es produeix al hipotàlem, corresponen a moviments voluntaris, per contra, quan la connexió es fa a la medulla espinal són moviments involuntaris o reflexes.

6.2.1. Els perfils de la motricitat

Castañer i Camerino (2006:38) diuen que la educació física s’ha basat en gran mesura en l’aplicació de pràctiques específiques de les activitats físiques i esportives que sense adonar-se’n fa que ens oblidem de la activitat motriu. Aquesta és intrínseca a la corporalitat humana, és fonamental i crucial per generar qualsevol tipus de moviment humà.

A partir d’aquí, els mateixos autors destaquen diversos tipus de motricitat que existeixen. Aquestes tendències, manifestacions i perfils són els següents:

- *“Manifestacions motrius: les grans tipologies culturalment consensuades d’activitat física: esport, dansa i joc.*
- *Perfils motrius: les funcions que s’assignen a les diverses manifestacions: educativa, utilitària, agonística i terapèutica.*
- *Tendències motrius: segons l’ús que es refereix a les pràctiques entre les que es distingeixen pedagògica, recreativa, expressiva i agonística.”*

Una altra lectura que fan aquests autors sobre la motricitat són els tipus de motricitat que existeixen en portant-la des d’allò més concret a allò més global, és a dir, que va des del cinema (com a unitat) fins a la manifestació motriu (activitats físiques i esportives) passant per l’acció motriu (habilitats). A continuació s’exposen aquests conceptes de manera més detallada.

- Cinema: Unitat bàsica del moviment
- Acció motriu: Dues unitats bàsiques de moviment unides com pot ser caminar, córrer, empènyer, llançar...
- Perfil motriu: Conjunt organitzat de diverses manifestacions motrius (activitat física i esport).

6.2.2. Els termes de la motricitat

Ara que tenim el concepte de motricitat definit i postulat, intentem fer una distinció entre la concepció de dos termes importants que componen la motricitat.

Primerament Gallahue (1995) diu que l’adquisició de la competència motriu i del control motor és un llarg procés que comença amb la motricitat inicial vital i continua al llarg del cicle vital. Aquest procés està influenciat per l’individu, la tasca i l’entorn.

En el model que presentem trobem que Castañer i Camerino (2006) parla de capacitat motriu referida al potencial de la motricitat que nodreix a les habilitats motrius i les habilitats motrius és l’acció observable.

Es per aquest motiu que cada persona aconseguirà unes habilitats i capacitats motrius diferents a qualsevol persona i cadascú actuarà motriument d’una manera diferent davant d’una situació concreta. Tot i això, tant a l’escola com a la vida quotidiana s’han

d'ensenyar i/o adquirir una sèrie de d'habilitats bàsiques per tal de poder crear, gràcies a una bona base, habilitats motrius complexes.

Se solen diferenciar quatre dimensions que són variables dins de les habilitats motrius bàsiques: desplaçaments, salts, girs i control d'objectes (Batalla, 2000). A partir d'aquí doncs, una evolució de la motricitat, des dels moviments reflexes fins a les habilitats motriu complexes o específiques.

A continuació es mostra un quadre (Figura 1) de Batalla (2000) on es mostra aquesta evolució de la motricitat:

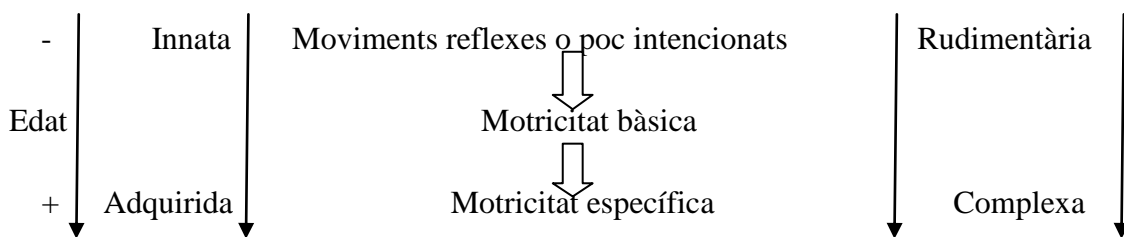


Figura 1: La evolució de la motricitat.
Font: Batalla 2000

D'altra banda, les capacitats motrius són aquelles que determinen la condició física d'una persona. Aquestes capacitats es poden classificar, segons Peral (2009) en:

- Capacitats bioenergètiques: implica tots els sistemes incidint en el sistema cardiorespiratori. **RESISTÈNCIA.**
- Capacitats neuromusculars: Implica la eficiència al sistema nerviós i al neuromuscular. Aquestes es subdivideixen en capacitats condicionals (**FORÇA, VELOCITAT I FLEXIBILITAT**) i capacitats coordinatives (**COORDINACIÓ, equilibri, ritme i AGILITAT**).

Finalment trobem que aquestes capacitats i habilitats són fonamentals en l'aprenentatge dels alumnes i es justifica amb diversos objectius del Real Decret 3473/2000 relacionats amb la millora de la motricitat.

“Valorar l'estat de les seves capacitats físiques i habilitats específiques i planificar activitats que li permetin satisfer les seves necessitats.

Realitzar tasques dirigides a la millora de la condició física i les condicions de salut i qualitat de vida fent un tractament discriminat de cada capacitat.

Incrementar les seves possibilitats de rendiment motor mitjançant l'acondicionament i millora de les capacitats físiques i el perfeccionament de les seves funcions d'ajustament, domini i control postural".

6.3. Actituds

A les persones normalment se'ls coneixen les seves actituds ja que, com veurem a continuació són actes empírics, però no es pot predir quina serà la seva conducta. Són molts pocs els casos en els que es pot establir relacions entre actituds i conductes. Per poder arribar a preveure una conducta, s'ha d'arribar a conèixer molt profundament unes actituds molt específiques de cada persona.

La definició d'actitud probablement és un terme molt antic i molt inespecífic i es dona des de començaments del segle XX on té diverses connotacions, és a dir que hi ha autors que es postulen a classificar aquest terme.

Primerament definirem el terme d'actitud, segons la R.A.E. en la seva versió digital com a una "disposició de l'ànim representada d'alguna manera". A partir d'aquí, Doob (1947) ens mostra l'actitud com una resposta implícita, generadora d'impulsos, considerada socialment significativa en la societat de l'individu.

Més endavant, Calvo (1997:394) arriba a classificar l'actitud igual que Doob definint-la com un "*conjunt de predisposicions que impliquen respostes davant d'una classe específica d'objectes o persones i que adopten diferents formes; aquestes constitueixen expressions dels components cognitius (per exemple, sentiments de gust o disgust) i conatius (per exemple, intenció o conducta en sí mateixa d'una actitud)*".

D'altra banda i a l'altre extrem del temps trobem que Mattelart (2003) ens defineix l'actitud com un estat d'ànim individual respecte un valor. Aquesta inicialment és una

de les definicions més modernes però alhora molt inespecífica ja que aporta la expressió “*estat d'ànim*”. Un concepte que és molt ampli i poc profund.

Finalment Domjan (2010) destaca que abans de Descartes, la majoria de gent pensava que les actituds eren concebudes de manera lliure, és a dir per la intenció conscient en funció del que la persona desitjava però, va ser Descartes que va marcar les pautes d'aquest concepte reconeixent que moltes de les coses que fa la gent són reaccions automàtiques a estímuls externs. D'aquesta manera, anomenava una dualitat del concepte on esmentava dos tipus de conducta humana. Les actituds involuntàries, que eren aquelles que consisteixen en reaccions automàtiques a estímuls externs i és solventada per un acte reflex. D'altra banda les actituds voluntàries on no necessàriament han de ser desencadenades per estímuls externs i succeeix degut al propòsit conscient de la persona d'actuar d'aquella manera concreta.

Trobem que aquestes diferents definicions d'actitud les podem lligar molt estretament al comportament ja que ens denominen que amb la presència d'una situació que funciona com a estímulo, apareix una resposta. És una forma de classificar l'actitud molt conductista, és a dir que en funció de la conducta personal de cadascú s'adquireix en forma d'actituds uns estímuls o respostes d'una manera o d'una altra

D'altra banda, Baron i Byrne (2002) afirmen que hi ha moltes actituds que corresponen a uns comportaments però aquests depenen de l'actitud a més de la situació i dels aspectes individuals de cada individu. És a dir, que el comportament d'una persona concreta no només es veu afectat per l'actitud que adopta en un moment, sinó també per diversos aspectes individuals i personals.

Tot i això, la última classificació que fan Baron y Byrne és la més acceptada socialment avui dia. És per això que a continuació s'exposa un esquema (Figura 2) resum de Webne-Behrman (1998:75) mostrant com una actitud arriba a un comportament.

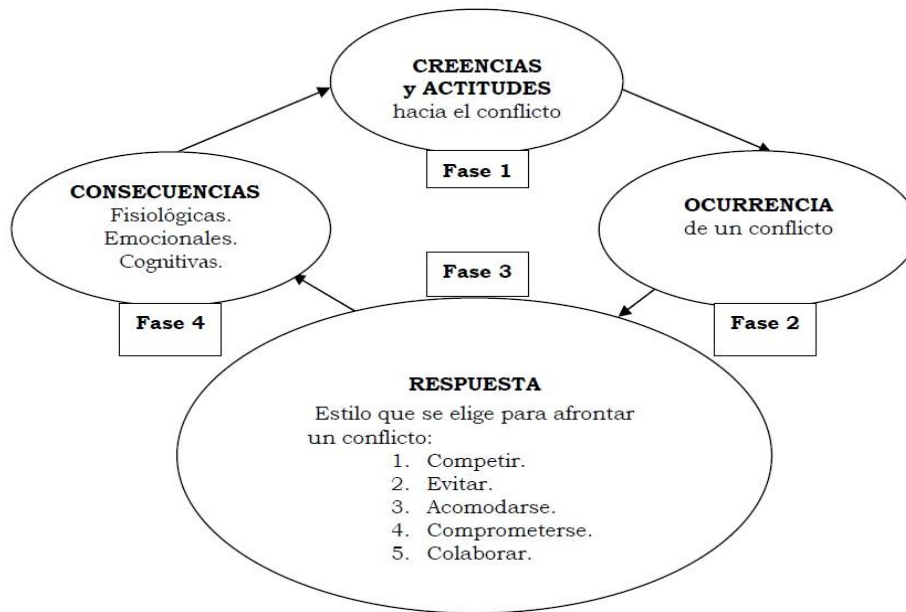


Figura 2: Procés d'actitud a comportament.
Font: Webne-Behrman (1998)

D'aquesta manera observem que les actituds, ja siguin de manera casual o basat en la experiència social, sempre arriben a tenir unes respostes anomenades comportaments, que és allò que la persona fa, ja sigui de manera voluntària o involuntària, per tal de finalment arribar a una conseqüència del que ha ocorregut. Aquesta resposta o comportament es donarà, segons Laca i Alzate (2004) en funció del conflicte que s'ha plantejat, de les característiques personals, de les característiques biològiques, del seu estatus i del seu estat d'ànim entre d'altres.

6.4. Relació entre tots els conceptes anteriors

Per finalitzar la fonamentació teòrica passarem a relacionar tots els anteriors conceptes de manera que es pugui dur a terme una posterior observació de tots els elements anomenats anteriorment. Abans de tot passaré a mostrar un esquema resum (Figura 3) dels conceptes que es relacionaran més endavant.

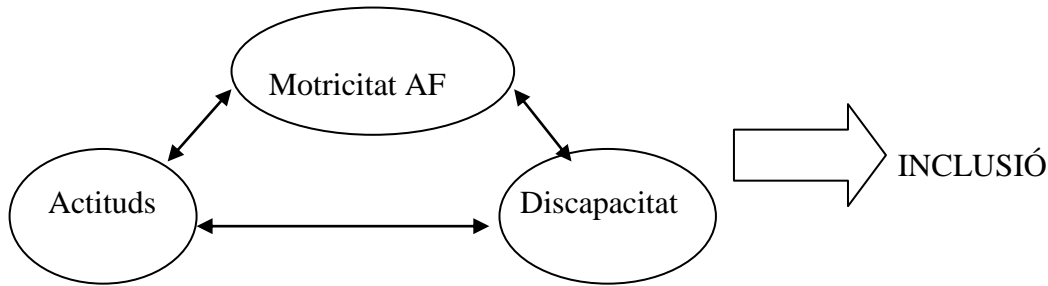


Figura 3: Esquema resum de la relació dels conceptes anteriors
Font: Elaboració pròpia

Inicialment Schalock (1999) ens comenta que el concepte de qualitat de vida engloba diverses dimensions com el benestar emocional, el benestar físic, les relacions interpersonals, el desenvolupament personal i la inclusió social. A més es troben factors importants com la actitud entre d'altres. D'aquesta manera, observem que és òptim, per tal de tenir una bona qualitat de vida tenir un bon estat físic o bona motricitat a més de controlar les actituds personals. En les persones discapacitades doncs, la qualitat de vida es regeix per les mateixes característiques que les de qualsevol altra persona.

Liesa (2005) ens agrupa aquests conceptes dient que la adaptabilitat dels contextos anteriors ha de ser una condició necessària per donar oportunitats de participació a aquest grup social. És necessari posar a les persones amb discapacitat dins d'un context, el que suposa definir i revisar les seves actituds, el seu entorn familiar i social en general. S'han d'oferir recolzaments per poder proporcionar oportunitats dins d'una participació activa.

Habitualment aquestes persones es veuen excloses d'autonomia i han de lluitar molt, durant molt de temps i amb l'ajut de molta gent per aconseguir-la. En aquest sentit, Liesa (2005:4) afirma que:

“La autonomia personal és un dels aspectes més importants en el desenvolupament de les persones. Per això, l'aprenentatge (i per tant l'ensenyament) d'habilitats d'autonomia per la vida diària, habilitats com el vestir-se, la alimentació, la higiene, les tasques de la casa, etc., és una necessitat de totes les persones. Aquest aprenentatge s'inicia amb els primers mesos de vida i es va desenvolupant al llarg de les diverses etapes vitals. D'aquesta manera però, les persones amb discapacitat intel·lectuals

també van aprenent aquestes habilitats, tot i que requereixen una major sistematització del seu ensenyament”.

Amb aquesta afirmació, podem extreure'n que és molt important que des de petits els nens i nenes amb necessitats educatives especials (NEE) puguin formar-se per aconseguir la màxima autonomia possible i poder així arribar a una socialització o acceptació d'aquestes persones.

Així, l'objectiu no és crear programes i plans específics per aquest col·lectiu, sinó que del que es tracta és de planificar els serveis necessaris pel conjunt de ciutadans que necessiten aquests suport per poder respondre a les seves necessitats més específiques.

Posant aquests fets com a necessaris per la qualitat de vida dels discapacitats, trobem que inicialment els alumnes amb discapacitat psíquica es troben amb unes condicions especials en la seva motricitat. Les característiques que mostra Ríos (2007) de manera genèrica són les següents:

- Dificultats en les capacitats físiques com la resistència, velocitat flexibilitat i força.
- Problemes en l'equilibri estàtic i dinàmic
- Dificultats en la execució de les habilitats motrius bàsiques i moltes dificultats en les habilitats genèriques.
- Gran dificultat d'apreciació, control i organització espacial així com d'estructuració espai-temps.
- Dificultats en l'anàlisi de resol·lució de tasques motrius i necessitat de més temps.
- Difícil relaxació voluntària
- Dificultats per expressar-se i comunicar-se a través del propi cos i del moviment.
- Dificultats en l'adquisició d'hàbits higiènics bàsics relacionat amb l'activitat física: no portar roba ni calçat adequat, problemes d'autonomia per mudar-se o anar al bany, en alguns casos...

És per això imprescindible treballar de manera molt contínua i incisiva la motricitat de l'alumnat d'aquestes característiques, perquè d'aquesta manera podrà arribar a

aconseguir una major independència motriu i personal, és a dir una major integració social en el món en el que vivim.

Pel que fan les actituds en les persones discapacitades psíquiques moltes vegades es veu alterada a causa, normalment, de la patologia que pateixen. És per aquest motiu que aquest col·lectiu té, moltes vegades, trastorns de conducta derivats majoritàriament d'accions contràries als seus desigs, que són incontrolables i que apareixen de forma imprevista i poden arribar a ser de caràcter greu.

A partir d'aquí, segons la Confederació Espanyola d'Organitzacions en favor de les Persones amb Discapacitat Intel·lectual (FEAP, 2009), les actituds es consideraran un problema dependent dels següents factors, entre d'altres:

- De la seva intensitat, freqüència i conseqüències per la persona i els demés.
- De l'entorn on es dona i de les normes socials que regeixen en aquest entorn
- De la edat de la persona.
- De la capacitat del subjecte per proporcionar una explicació convincent.
- De la nostra formació, creença i valors sobre la naturalesa de la discapacitat intel·lectual i les causes de les alteracions de la conducta.
- De la capacitat de l'entorn per portar el desajust ocasionat pel problema de conducta.

Així que la importància de determinades actituds es considera problema o no en funció de la relació que s'estableix entre el que la persona fa, el lloc on ho fa i com s'interpreta o quin significat se li dóna a allò que fa.

Dins d'aquests trastorns de conducta trobem dos tipus, les conductes disocials i les conductes no disocials. Les primeres són aquelles que posen en perill la integritat física del subjecte o dels individus de l'entorn i les segones són aquelles que no posen en perill a ningú però que criden la atenció a nivell social (FEAPS, 2009).

A partir d'aquí trobem doncs que S. Stainback i W. Stainback (1999) exposen que el procés que farà possible el progrés és una escola inclusiva juntament amb el currículum i l'esport, entesos com una manera diferent de veure i entendre l'educació, i si es vol, la vida mateixa i la societat.

L'esport, en aquests casos, és una filosofia, uns valors que són elementals per a la inclusió de persones amb diferents problemes com els alumnes amb dificultats d'aprenentatge, que en l'esport poden desenvolupar-se sense cap tipus de problema.

La UNESCO (2010) fa les següents consideracions entorn la inclusió a través de l'esport:

- Avançar cap a la inclusió a través de l'esport no és essencialment un treball de reestructuració de l'educació especial. Té a veure amb tots els alumnes, i no únicament aquells amb necessitats especials. Tampoc és quelcom que pugui ser considerat com un objectiu en sí mateix, sinó un intent de millorar la qualitat de vida a través de l'esport per a que es pugui atendre convenientment a tots els alumnes.
- No és una qüestió purament de recursos, tot i que aquests siguin necessaris.
- L'educació inclusiva a través de l'esport té a veure amb la capacitat de "construir" una escola que respongui a la diversitat de necessitats dels alumnes. L'esport és un eix important sobre el que ha de girar l'educació inclusiva, però lògicament no és l'únic.
- La inclusió suposa la reorientació dels serveis especials i del coneixement expert, no el seu abandonament.
- L'esport inclusiu és vist com un projecte de la comunitat i de la societat.

A partir d'aquí, els discapacitats necessiten una escola inclusiva per arribar a tenir una major qualitat vital. Porter (2009:57) assenyala les finalitats d'una escola inclusiva com a eina essencial pel desenvolupament de les persones amb discapacitat i ho emmarca dins l'àmbit motor i esportiu:

- *“Conceptualitzar de manera diferent les necessitats especials de l'alumnat. L'esport és un món en el que tothom hi té cabuda, persones amb dificultats d'aprenentatge poden ser les millors en una modalitat esportiva o en qualsevol joc esportiu.*
- *Reconèixer i valorar les diferències presents en l'alumnat i acceptar-les a través de l'esport i de l'educació en general.*
- *Procurar la participació de tots els alumnes en el currículum, d'acord amb les característiques personals de cadascun d'ells.*

- *Capacitat a l'escola per a que pugui donar resposta a tot l'alumnat amb necessitats especials.*
- *Desenvolupar la institució a partir de la reflexió compartida i la negociació del professorat, així com promovent la seva formació a través de l'esport i de les relacions interpersonals.*
- *Buscar vies alternatives i innovadores per millorar la pràctica a l'aula, a través de l'experiència del professorat i del treball cooperatiu.”*

Per aquest motiu necessitem incidir molt en la individualitat dels alumnes i fer-los coneixedors de les condicions socials que hi ha establertes, igual que potenciar la seva activitat motriu en qualsevol dels casos i introduir la motricitat a la seva vida quotidiana, a més d'existir la col·laboració escola-família.

Finalitzant, podem concloure dient que tant el nivell de motricitat com les actituds mostrades en determinats casos de les persones amb discapacitat, determinen la seva qualitat de vida i per tant el seu nivell d'integració social, fets essencials per allò que es busca en qualsevol persona, el desenvolupament i l'autonomia personal i per tant, la felicitat de cadascú.

7. Descripció de l'aplicació pràctica

La proposta d'aplicació pràctica es basa en la observació de les actituds de sis alumnes amb diverses discapacitats psíquiques. La observació es farà al llarg de tot un dia, a més de observar la participació en classe d'educació física, on l'objectiu serà conèixer si el nivell de motricitat d'aquests alumnes afecta en les seves actituds en vers l'activitat realitzada en aquell precís moment.

Pel que fa a la metodologia, desenvoluparem una recerca qualitativa mitjançant diverses estratègies de recerca com són la observació, entrevistes qualitatives a quatre professors d'educació especial (experts), i un anàlisi de continguts.

Realitzarem observacions a les classes d'educació física per tal de poder comprobar el seu nivell d'activitat motriu i posteriorment els observarem fer activitats motrius fora d'aquestes classes. S'intentarà crear un clima de confiança i estreta comunicació en que el professor esdevindrà de guia. Finalment, s'acabarà observant les actituds i els comportaments que tenen en vers de les activitats que els proposen els professors/es, activitats totalment coherents a la classe en la que es troben. Es podrà veure d'aquesta manera una reacció a cada acció motriu realitzada pels alumnes en qualsevol classe de l'escola, no només a la classe d'educació física. A més, així també podrà haver una transferència efectiva dels progressos (actitudinals i de comportament) constatats en l'activitat esportiva en vers el marc de l'escola o de la vida quotidiana i viceversa.

En referència a la recollida de dades comprovarem els progressos en l'aspecte més actitudinal i de comportament de l'alumne/a (a partir de les eines de la recerca qualitativa i d'una plantilla general i una d'individual per a cada alumne analitzat). A més, observarem el grau de motricitat que té aquest alumne durant la pràctica d'educació física.

Per últim, cal remarcar que els alumnes amb els quals treballaré seran observats prèviament a les classes d'educació física i que l'escola m'ha donat la opció de participar a totes les classes que necessiti a més de la d'educació física, com pot ser la de psicomotricitat, llengua, educació social, fisioteràpia...

8. Metodologia

Klauss Heinemann (2003) mostra les raons rellevants per les quals és important disposar d'alguns coneixements de la metodologia:

- La metodologia és una eina per la resolució de problemes científics. Per tant, si es vol efectuar una investigació empírica és necessari saber de quines eines es disposa i quan és possible aplicar-les.
- Els descobriments científics es basen en gran mesura en els resultats d'investigacions empíriques.
- És possible refusar la investigació empírica i considerar que altres procediments són més fructífers per realitzar descobriments científics.

Un cop tenim clares les raons rellevants per les quals és important disposar d'alguns coneixements sobre la metodologia, explicaré la metodologia i les estratègies de recerca que utilitzaré per a la realització d'aquest treball.

En el meu treball utilitzaré la metodologia de recerca qualitativa, ja que no vull generalitzar, sinó entendre i interpretar casos concrets de les actituds dels joves amb dificultats d'aprenentatge al llarg de la seva vida escolar. Em basaré en les eines bàsiques de la recerca qualitativa per a la realització de la part pràctica del meu treball: l'observació, la entrevista qualitativa i l'anàlisi del contingut. Un cop desenvolupades les eines amb les que treballaré, donaré a conèixer la mostra del treball, és a dir, els nois/es els quals observaré.

8.1. Mostra

Quivy i Campenhoudt (1997) ens diuen que les mostres són conjunts socials i ens interessem pels seus comportaments, per les estructures o per sistemes de relacions socials que fan funcionar a aquestes mostres.

Com que aquests mateixos autors ens diuen que de vegades no és possible aconseguir informacions sobre cadascuna de les unitats que componen aquesta població, jo

analitzaré a unes quantes persones per tal de poder arribar a tenir una informació fiable però relativa a una població de molts milions d'habitants.

A continuació, mostraré una sèrie de característiques de cadascun dels alumnes amb els quals realitzaré la part pràctica del meu treball. Tots els alumnes formen part de Les Aigües (Mataró), escola d'educació especial en la qual tenen la inclusió com a gran objectiu escolar.

Aquesta població escolar té una àmplia gamma de deficiències que es caracteritzen per una disminució de les funcions intel·lectuals a les que s'associen trastorns en la maduració de la personalitat i arriben a dificultar les capacitats de l'aprenentatge i d'adaptació social.

La pedagogia especial ha de procurar la instrucció i els hàbits de comportament, així com aconseguir que el nen/a pugui conviure amb els altres, juntament amb el món que els envolta.

A dintre de l'escola es parla de la integració de l'Educació Física en el programa escolar –la integració del jove en el procés educatiu– és un dels objectius més importants de l'escola.

Els objectius de l'Educació Física que es plantegen al llarg de les etapes de l'ensenyament fan que contribueixin en la millora de la qualitat de vida dels alumnes.

La mostra es realitzarà amb dos tipus d'alumnes (tots ells amb alguna discapacitat psíquica): alumnes en edat primària i amb els quals es podria observar les actituds que mostren en vers l'activitat física de petits; i alumnes en edat secundària amb els quals ja tenen un caràcter més definit i es podria veure com una evolució de les actituds en vers l'activitat física des de la infància fins a la joventut.

S'analitzaran 6 alumnes, cadascun d'ells amb deficiències diferents. Tres alumnes en edat primària i tres alumnes més en edat de secundària i cadascun d'ells amb una deficiència diferent. Com que les paraules utilitzades són molt específiques d'aquest àmbit, al final del treball s'adjunta un glossari definit pels professors de l'escola on apareixen algunes de les deficiències anomenades al llarg dels apartats.

Primerament, es mostraran les característiques dels alumnes en edat primària:

Gabriela G. (28/08/2002)

- Retard mental (Síndrome d'Angelman)
- Discreta espasticitat
- Hipermotricitat i dèficit d'atenció
- Crisis convulsives
- 60% de disminució
- Hipertònica de les articulacions superiors (rigidesa)
- Bastant autònoma en les activitats quotidianes

Marçal V. (2/7/2004)

- Retard mental
- Trastorn neurològic complex amb afectació important de les funcions cognitives
- Trastorn de la conducta
- Alteració del to muscular i de l'equilibri (polineuropatia desmielinitzant)
- 65% de disminució
- Hiperlaxitud de les articulacions distals
- Necessita ajut per rentar-se la cara, menjar, vestir-se i desvestir-se.

Cristina C (23/01/2006)

- Retard mental (Síndrome de Down)
- Discapacitat cognitiva i retard del creixement
- Cardiopatia congènita
- Hiperlaxitud lligamentosa i Hipotònica
- 59% Disminució
- Extremitats curtes
- Autonomia alta en les activitats quotidianes

A continuació veurem les característiques dels alumnes observats en edat secundària:

Dani M. (18/10/1995)

- Retard mental lleuger.
- Té epilèpsia.
- Hipotònic del costat dret

- 67% Disminució
- Va tenir un infart cerebral a conseqüència del qual té seqüeles motòriques. Té afectat tot un costat que també li causa un petit dèficit visual.
- És autònom.

Wissal A. (01/04/1998)

- Retard mental
- En procés de regulació de la discapacitat
- Disminució del 69%
- Maluc asimètric
- Autonomia en les activitats quotidianes excepte en el transport públic.

Víctor D. (30/08/2000)

- Tetraplegia
- Lesió cerebral anòxica
- Atacs epilèpticsVA
- Disminució del 78%
- Paràlisi cerebral, atàxia i hipermetropia
- Afectació de l'equilibri i la coordinació
- Camina en cadira de rodes i és depenent de una tercera persona

Per últim, cal remarcar que tots els alumnes que descriurem, tant els d'edat primària com els de secundària tenen el suport de la psicòloga i del psicopedagog de l'escola, els quals realitzen un seguiment de la seva evolució durant la seva escolaritat al centre, incidint en aspectes d'autoconeixement, sexualitat i habilitats socials. A més, també disposen de la fisioterapeuta de l'escola on hi van un o dos cops per setmana.

8.2. Observació

Klauss Heinemann (2003:135) defineix l'observació com *“la captació prèviament planejada i el registre controlat de dades amb una determinada finalitat per a la investigació, mitjançant la percepció visual o acústica d'un esdeveniment”*.

A més, el mateix Heinemann (2003) afirma que els avantatges principals de l'observació són: el registre de l'esdeveniment real, el baix nivell d'artificialitat en la situació de recopilació, l'ampli ventall d'aplicacions possibles i la captació de situacions complexes.

El tipus d'observació que utilitzaré serà la observació directa, és a dir, l'investigador (en aquest cas jo mateixa) tindrà un rol passiu en el grup i observarà les reaccions d'aquells a qui estudia. A continuació trobem la plantilla que utilitzaré per a realitzar l'observació de la part pràctica del meu treball. Aquesta taula omplerta amb els alumnes observat es troba més endavant a l'anàlisi de resultat.

Aquesta plantilla (Taula 2) consta de les dimensions que vull veure (l'actitud, motricitat i els hàbits que tenen a l'escola). Dins d'aquestes, existeixen unes variables, observables gràcies a uns indicadors, que determinen com són aquestes dimensions. Finalment, al quadre d'activitat física escriuré l'activitat que han fet, i amb una creu marcaré de quina manera ho han fet. Cal dir que els alumnes tenen una sèrie d'hàbits marcats al llarg del dia (que es van variant amb el temps) que jo també marco a la taula ja que trobo que és imprescindible conèixer si és o no és un hàbit per l'alumne/a.

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT				HÀBITS		
VARIABLES		Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars
INDICADORS		- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer -No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Té facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...
Activitat Física											

Taula 2: Taula d'observació de les actituds, motricitat i hàbit dels alumnes.

Font: Elaboració pròpia.

A través d'aquesta taula d'observació anotaré tot allò que succeirà en les pràctiques realitzades tant a les classes d'educació física com a les que no ho són. D'aquesta manera em serà més senzill controlar les accions físiques de cadascun dels joves analitzats.

A més a més, paral·lelament a la observació de les actituds, motricitat i hàbits que mostra cada alumne/a analitzat al llarg del dia escolar, ompliré una plantilla de les característiques motòriques que tenen aquests nens (Taula 3). Aquesta plantilla omplerta de cada alumne/a es troba des de la tercera a la vuitena pàgina, i és la següent:

		Li costa	Problema	Normal	Bé	No
ESTRUCTURES	1. Lateralitat: Ma dominant: Cama dominant:					
	2. Actitud Corporal: Rígida () Normal () Flàccida ()					
	3. Equilibri (manteniment o canvis)					
	4. Apreciació de Ritme (moure's seguint un ritme)					
COORDINACIÓ	5. Desplaçaments (córrer, caminar, quadrúpedes).					
	a- Com camina?.....					
	b- Com corre?.....					
	c- Com salta?.....					
	6. Domini corporal (girs, salt acrobàcies...)					
7. Maneig de mòbils (pilots, cercles...)						
CAPACITATS	8. Resistència (aguanta fent un esforç mitjà)					
	9. Agilitat (moure's ràpidament i eficaç en canvis de posicions)					
	10. Flexibilitat (amplitud de moviments de les articulacions)					
	11. Velocitat (moure's ràpidament en curses curtes)					
	12. Força (maneig d'objectes pesats amb facilitat)					

Taula 3: Taula d'observació de la motricitat dels alumnes.
 Font: Elaboració pròpia.

8.3. Entrevista qualitativa

Klauss Heinemann (2003:125) defineix l'entrevista qualitativa com “*una entrevista individual, cara a cara, no estandarditzada. Les preguntes, les indicacions per les respostes i l'ordre de les qüestions no es troben fixats en un qüestionari, sinó que es van desenvolupant en base a un guió previ de forma flexible durant la conversació dependent de les respostes obtingudes, de la disposició per facilitar informació i de la competència cultural de les persones entrevistades*”.

Realitzaré quatre entrevistes a professors/es d'educació especial. El format de l'entrevista qualitativa m'ha permès ser flexible i poder ordenar les preguntes segons convenia en el moment (segons el camí que portava la conversa en cada instant). Així, és més fàcil aprofundir en aspectes rellevants referits a opinions, experiències o vivències del entrevistat. A més, aquest tipus d'entrevista permet als entrevistats realitzar les seves aportacions de forma més lliure, tal i com solen fer en les seves converses habituals. Per tant, no es produeix una selecció d'informació degut al qüestionari, sinó que tot sembla més obert.

A continuació exposo un guió de la entrevista que se li realitza al professor d'educació física i a la fisioterapeuta, a més de dues tutores (una de primària i una de secundària) dels alumnes a qui faig el seguiment. Les entrevistes respostes pels professionals es troben a les pàgines nou, deu, onze, dotze i tretze de l'annex.

- Intenteu o exigiu que tots els alumnes arribin al mateix nivell?
- Com treballau de la mateixa manera una classe on hi ha nivells molt diferents?
- Els alumnes realitzen sempre o quasi sempre tot el que poden fer? O normalment fan menys?
- Si trobeu que algun alumne/a fa menys del que pot fer, l'insistiu o deixeu que faci el que vulgui?
- Quan algun alumne/a es nega a fer alguna activitat què feu davant la situació?
- Què feu si alguna actitud no és bona? Es premien les bones actituds?

8.4. Anàlisi del contingut

Heinemann (2003:147) realitza la següent definició de l'anàlisi del contingut: *“és una tècnica utilitzada per la captació sistemàtica e interpretació del contingut de textos, fotos, pel·lícules... que s'han produït o bé en el marc i amb l'objectiu del corresponent projecte d'investigació, o bé en un altre context, aliè al projecte d'investigació”*. Doncs bé, en el nostre cas de la captació sistemàtica d'interpretació del contingut de textos i de entrevistes, se'n podran extreure diverses respostes als comportaments envers l'activitat física per al tipus de persones amb les que estem treballant, els discapacitats psíquics.

Pel que fan els textos trobem que, com diu Ríos (2007) entre d'altres, la motricitat és molt important de treballar en l'alumne amb discapacitat psíquica. A més, com diuen S. Stainback i W. Stainback (1999) és important ajudar a controlar les seves actituds i a millorar-les per tal de fer-los coneixedors de la societat en la que viuen i d'aquesta manera que estiguin més integrats i siguin més independents. Paral·lelament l'escola també ha d'ajudar, de manera inclusiva, a tenir una major qualitat de vida com bé diu Porter (2009).

Per tant, he pogut comprovar com diversos autors especialistes en el tema, comenten diversos aspectes actitudinals molt importants sobre la discapacitat. Tot i això, m'agradaria remarcar que cap d'ells ha relacionat la motricitat amb les actituds d'aquest grup social.

Pel que fa les entrevistes, m'agradaria destacar que tant el professor d'educació física com la professora de fisioteràpia, com les dues tutores d'educació especial han respòs coses molt similars i, gràcies també a les observacions que ha fet, he pogut veure i reflexionar sobre com treballen amb aquests alumnes i sobre el seu procés de maduració en general. Fets com la comunicació i les relacions socials, per exemple, milloren molt en aquests alumnes durant les classes d'educació física. El fet de que els alumnes estiguin centrats en l'esport, fa que desenvolupin sense adonar-se'n la comunicació i les seves relacions socials.

9. Anàlisi del resultat

A continuació analitzarem els sis alumnes seguits per tal d'observar quin era el seu comportament després d'haver realitzat diverses accions al llarg del dia ja sigui dins de la classe d'educació física o fora. S'analitzarà amb la taula de les actituds, motricitat i hàbits.

Gabriela G.

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT				HÀBITS		
VARIABLES	Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars	
INDICADORS	- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer/ No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Té facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...	
Activitat Física	Anar a seure	X	Activa							X	
	Córrer a buscar pilotes		Activa		X	X					
	Anar a deixar una marca			X	X						
	Botar i encistellar			X	X	X	X				
	Dutxa		Activa					X			
	Anar a buscar l'esmorzar	X							X		
	Baixar les cadires de la taula		Passiva	Protestant		X				X	
	Anar a buscar tises		Passiva	Enfadada							

Retallar ninot		Passiva	S'hi nega							
Anar amb la fisio.	X									X
Anar a caminar pel pati amb una pilota	X				X		X			
Tirar-se pel tobogan i jugar amb fitball	X			X	X					
Parar taula		Passiva								X
Dinar		Passiva			X				X	
Recollir taula			Enfadada							X
Rentar-se dents i boca		Passiva			X			X		

Taula 4: Taula d'observació de la Gabriela.

Font: Elaboració pròpia.

A partir del quadre de la Gabriela podem observar que fa totes les accions que li imposen tot i que en alguna de les accions s'enfada però sempre ho acaba fent. En cap moment li ha acabat donant una crisi epilèptica però quan els tutors noten que està molt enfadada la deixen, segons les explicacions que m'han donat. Pel que fa la motricitat, la seva *hipertonicitat del tronc superior i sobretot la seva espasticitat fa que estigui bastant rígida i que li costi fer accions que implica moviment de mans i braços* i és aquí quan *es nega a fer les accions i és mostra en actitud contrària a l'activitat i als tutors*. Pel que fan els hàbits, sempre realitza qualsevol hàbit, tot i que quan apareix un hàbit que li costa a causa de la seva discapacitat, el fa però amb una actitud passiva i fins i tot enfadada.

Marçal

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT			HÁBITS		
VARIABLES	Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars
INDICADORS	- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer/ No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...
Activitat Física	Anar a seure	Passiu	Protesta							X
	Córrer a buscar pilotes	Actiu	Agressiu		Descontrol		X			
	Anar a deixar una marca	X			X					
	Botar i encistellar			S'hi nega	X	X		X		
	Dutxa		Passiu					X		
	Anar a buscar l'esmorzar		Passiu						X	
	Fer el menú del dia	X	Actiu			X				X
	Anar al menjador a veure postres	X	Dispers							
	Anar amb la fisio		Passiu							X
	Jugar amb fitball			S'hi nega	X	X				
	Anar a fer plastilina	X			X	X				
	Fer ninot de plastilina		Passiu	S'hi nega	X	Descontrol				
	Dinar		Passiu	Enfadat		X				X
	Rentar-se dents i boca		Passiu			X			X	

Taula 5: Taula d'observació del Marçal.
Font: Elaboració pròpia.

El Marçal és un nen amb un trastorn neurològic molt gran que li afecta a la majoria de les funcions cognitives, és per això que pega i esgarrapa molt sovint als companys, segons els tutors ho utilitza com a mecanisme de defensa. És molt comú que el Marçal no vulgui fer les accions i reaccioni malament. La seva *motricitat és bastant àmplia però la hiperlaxidut de les articulacions li afecten als moviments on ha de mantenir-se amb una postura adient, cosa que fa que no controli els petits moviments. Això, juntament amb el seu trastorn de la conducta fa que la seva actitud sigui contrària als companys, als tutors i no vulgui fer l'activitat proposada, ajuda a que es dispersi amb facilitat i tingui molts canvis de efecte cap a les persones que l'envolten.*

Cristina

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT			HÁBITS		
VARIABLES	Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars
INDICADORS	- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer/ No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Té facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...
Activitat Física	Anar a seure	X	Activa							X
	Córrer a buscar pilotes	X	Activa		X	X				
	Anar a deixar una marca	X	Activa		X					
	Botar i encistellar		Activa	Enfadada	X	X		X		
	Dutxa	X	Activa					X		
	Anar a buscar l'esmorzar	X							X	
	Aixecar persianes i passar llista	X	Activa			X				X
	Anar a ensenyar una disfressa		Passiva	Enfadada						
	Anar a psicomotricitat	X	Activa							X
	Anar amb la fisio	X								X
	Seure al banc	X								X
	Començar a jugar	X	Activa		X	X				

Anar al menjador		Passiva	Enfadada							X
Dinar	X				X				X	
Recollir taula		Passiva	Protesta							X
Rentar-se dents i boca		Passiva			X			X		

Taula 6: Taula d'observació de la Cristina.

Font: Elaboració pròpia.

Troblem que la Cristina és una nena amb una actitud sempre molt alegre i que fa quasi tot amb alegria i sense protestar. Respon molt bé a tots els estímuls que li posen tot i que aquells que li costen motriument s'enfada fent-los. És bastant autònoma i li agrada molt dirigir als companys. És molt afectiva amb tothom i bastant obedient.

La taula ens diu que normalment ho fa tot amb bastant motivació i passió, ja que ho fa amb alegria i rapidesa. Quan la Cristina mostra una actitud passiva o enfadada és quan li costa o no li ve de gust fer allò que li han dit de fer. Mai es nega a fer cap actuació tot i que li costi o no sàpiga, s'esforça bastant.

Dani

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT			HÁBITS		
VARIABLES	Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars
INDICADORS	- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer/ No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...
Activitat Física	Anar a seure		Passiu							X
	Córrer a buscar pilotes	X	Actiu	Li costa		X		X		
	Anar a deixar una marca		Passiu	Enfadat	X					
	Botar i encistellar			S'hi nega	X	X		X		
	Dutxa	X						X		
	Anar a buscar l'esmorzar	X	Actiu						X	
	Fer el temps i l'horari		Passiu	Protesta		X				X
	Assajar obra teatre	X	Actiu							
	Anar a buscar un banc		Passiu	S'hi nega						
	Representació de la obra	X	Actiu			X				
	Anar al menjador	X	Actiu							X
	Dinar		Passiu			X				X
	Rentar-se dents i boca		Passiu			X			X	

Taula 7: Taula d'observació del Dani.
Font: Elaboració pròpia.

El Dani *és molt actiu i molt participatiu tot i que hi ha coses que motriument li costen a causa de les seqüeles motòriques que li va produir l'infart cerebral. Intenta quasi sempre fer les coses però quan no vol fer alguna, normalment perquè li costen, s'asseu i la seva actitud és negada però sense crear gaire escàndol. És bastant autònom en la seva vida quotidiana i té el costat dret bastant afectat a causa de la seva hipotonicitat, quasi no té força però no ho té inutilitzat.*

Pel que veiem a la taula, el Dani i quan fa les coses les realitza amb bastant motivació. Allò que li costa fer com poden ser coses d'agilitat, s'hi nega o s'enfada. Pel que fa la coordinació hi ha exercicis que també li costen i és en aquest moment quan viem que la seva actitud canvia i passa a ser negativa. Pel que fan els hàbits, sempre els fa, encara que li costin o no vulgui fer-los. Si li costa de fer-los, s'enfada o protesta, però mai s'hi nega.

Wissal

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT				HÁBITS		
VARIABLES		Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars
INDICADORS		- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer/ No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...
Activitat Física	Anar a seure		Passiva								X
	Jugar amb pilota		Passiva	Protesta		X		X			
	Tirar la pilota i agafar-la		Passiva	S'hi nega		X					
	Botar		Passiva	Enfadada	X	X					
	Dutxa		Passiva	Protesta					X		
	Anar a buscar l'esmorzar	X	Activa							X	
	Anar amb la fisio		Passiva								X
	Pujar i baixar escales		Passiva	Enfadada		X		X			
	Anar a caminar sobre línies		Passiva	Enfadada				X			
	Parar taula	X	Activa								X
	Anar al menjador	X	Activa								X
	Dinar		Passiva	Protesta		X				X	
	Rentar-se dents i boca	X	Activa			X			X		

Taula 8: Taula d'observació de la Wissal.
Font: Elaboració pròpia.

Aquesta alumna és una nena marroquí que ha arribat aquest any a l'escola. Es presenta amb una asimetria al maluc i amb un retard mental. Anteriorment la tenien molt mal acostumada ja que no feia res a l'antiga escola ni a casa. Quan ara li diuen de fer alguna cosa s'enfada. És molt poc activa i no li agrada gens fer activitat física.

La Wissal es mostra sempre bastant en contra de fer cap activitat física; es mostra quasi sempre en una *actitud passiva i poc motivada*. Això pot ocórrer a causa de la inactivitat que tenia anteriorment. Pel que fa *la seva motricitat li costa bastant fer qualsevol activitat ja que es mostra sempre bastant rígida del tronc superior i té la asimetria del maluc*. Aquest fet comporta que li costi molt fer les activitats físiques indicades anteriorment i que es negui a fer les activitats que més li costen. Pel que fa els hàbits, encara que li costin, mai s'ha negat a fer cap d'ells. Si li costa ho fa però enfadada.

Víctor

DIMENSIONS		ACTITUDS			MOTRICITAT			HÁBITS		
VARIABLES	Motivació	Actiu/ passiu	Contrari/ enfadat	Agilitat	Coordinació	Força	Resistència	Higiènic	Alimentaris	Escolars
INDICADORS	- Alegre -Ràpid	-Ho vol fer/ No ho vol fer	- Enfadat/a - Protesta - S'hi nega -es posa agressiu	-Facilitat per executar l'activitat	-Control ordenat dels moviments corporals	Moviment d'un cos amb pes	-Més d'un minut	- Dutxa, rentar dents...	- Dinar, esmorzar...	-Posar bambes -Parar taula...
Activitat Física	Anar a deixar la motxilla	X	Actiu							X
	Caminar amb el caminador		Actiu	Enfadat		X		X		X
	Anar a psicomotricitat		Actiu	Protesta		X				
	Exercicis amb fitball i màrfeques	X		Protesta		X	X			
	Anar a classe d'EF	X	Actiu							X
	Agafar i tirar pilota		Actiu	Protesta						
	Dutxa	X	Passiu			Depenent			X	
	Anar al pati	X	Actiu							X
	Anar a parar taula		Passiu			Amb ajuda				X
	Dinar		Passiu	Protesta		Amb ajuda				X
	Anar a classe	X	Actiu			X			X	
	Rentar-se dents i boca		Passiu	Protesta		X			X	

Taula 9: Taula d'observació del Víctor.
 Font: Elaboració pròpia.

En Víctor és un noi molt tranquil amb moltes dificultats motòriques. Pateix tetraplegia i es desplaça amb cadira de rodes que ha de ser empenyada per algú causada per una lesió cerebral. Pateix d'equilibri i és molt descordinat. Té una paràlisi i atàxia al cos. Aquest alumne s'esforça molt per complir els objectius que li marquen els professors, s'enfada quan no li surten les coses però sempre ho intenta fer. És el segon any que està a l'escola i ha evolucionat en molts aspectes importants com habilitats motrius, respostes motores i en la seva postura corporal, entre d'altres coses. Abans a casa el tenien com a un vegetal i fins i tot li trituraven el menjar perquè no mastegués. A causa del treball i l'esforç a progressat en aquest sentit i ara és capaç de menjar amb ajuda qualsevol tipus de menjar i comença a caminar amb un caminador especial. Està molt integrat dins de la seva classe i els seus companys l'animen sempre a continuar esforçar-se.

El Víctor és bastant actiu i ho intenta tot amb una actitud molt alegre en la majoria dels casos encara que li costi fer alguna activitat física. La seva motricitat, com he dit anteriorment és bastant reduïda, tot i això sempre intenta fer les activitats proposades. Si li costa molt, la seva actitud passa a ser més contrària a l'activitat i als tutors, però quasi sempre està actiu.

10. Conclusions

Un cop realitzat l'estudi i l'aplicació pràctica del treball, puc concloure, en primer lloc, que l'experiència ha sigut totalment positiva i m'ha permès desenvolupar-me en situacions reals que ens podem trobar en qualsevol grup classe. Per tant, la realització d'aquest treball m'ha permès aprofundir en un tema que és important per a qualsevol professor i professora d'educació física, doncs són habituals els casos de joves amb dificultats d'aprenentatge en els grups classe.

En el meu treball, he volgut realitzar una recerca qualitativa a partir de l'observació, l'entrevista i l'anàlisi del contingut.

Pel que fa a l'observació, tal hi com he descrit en el punt anterior, he pogut comprovar com els alumnes amb discapacitats psíquiques són totalment aptes per a la pràctica de la educació física i l'esport sempre i quan aquest s'adapti a les seves possibilitats.

Dels resultats obtinguts a les entrevistes, he pogut comprovar com els professors han arribat a controlar les actituds dels nois i noies discapacitats sense conèixer el seu origen, és a dir que tenien la solució al problema però no eviten el problema. És per això que una de les meves conclusions del treball ajuda als professionals d'aquest àmbit a reflexionar sobre el problema de les actituds que mostren en determinades ocasions els discapacitats.

Com bé em va comentar la tutora de la Cristina en una de les entrevistes,

“aquest control de les actituds sorgeix a causa de la imposició de molts hàbits escolars que adquireixen els nens al llarg del temps. Aquests hàbits fa que els alumnes, els hi agradi o no realitzar les activitats proposades, ho facin”.

Els hàbits poden ser saludables, alimentaris o escolars i qualsevol d'aquests els hi pot costar fer a causa de les seves discapacitats, però com ells ja tenen integrats que ho han de fer, ho fan ja sigui amb una actitud positiva o negativa, però quasi mai es neguen a fer un hàbit.

Tot i aquests hàbits, a l'escola marquen moltes pautes per que els alumnes siguin el més autònoms possible i intentin fer les màximes activitats físiques possibles, cosa que

ajudarà al seu desenvolupament. Per aquest motiu, com em va dir en la entrevista el professor d'educació física,

“quan als alumnes els hi costa fer alguna activitat, en comptes de deixar-lo passar i que no ho facin, els tutors insistim perquè ho facin i puguin progressar”.

Aquí és quan sorgeix la problemàtica de l'actitud dels alumnes ja que, com s'ha pogut observar a les taules anteriors i relacionant-les amb la observació de la motricitat de cada alumne/a, quan aquests mostren una actitud més contrària, és a dir que es posen agressius, que s'enfaden o protesten, etc... és quan els hi costa fer les activitats.

En relació a l'anàlisi del contingut, he pogut concloure:

els autors/es donen una gran importància a les actituds dels discapacitats psíquics per tal de que aquests puguin ser acceptats de millor manera a la societat en la que vivim

per això caldrà saber controlar i evitar aquestes males reaccions que poden arribar a tenir en qualsevol moment dels seus dies.

A continuació comentaré una a una les qüestions proposades a l'inici del treball:

En relació a la qüestió de si **afecta la motricitat dels alumnes al seu grau d'autonomia i sobretot al seu comportament**, queda estudiada i verificada ja que trobem que els alumnes que els hi costa fer alguna activitat a causa de la seva disminució motòrica i/o falta d'agilitat i coordinació, actuen amb un comportament contrari i advers a l'activitat arribant a enfadar-se amb qualsevol persona que tingui al costat, inclús pot arribar a patir una crisi a causa d'aquesta reacció tant negativa. Per tant:

trobem que la motricitat és molt important treballar-la en aquest tipus d'alumnes ja que aquesta ajudarà a que no tinguin una reacció dolenta actuant amb desfavorablement per a ells i la resta de persones que l'envolten.

En referència a la qüestió de si **el seu grau d'autonomia afectarà a les actituds al realitzar una activitat física** trobem que ampliem la qüestió anterior donant-li un grau més global ja que:

Si els alumnes treballen la motricitat en general i concretament la coordinació, la agilitat, etc. estaran treballant la seva autonomia ja que posteriorment, quan realitzin una activitat que impliqui una o diverses activitats motrius, seran capaços d'evolucionar i passar de no saber realitzar una activitat concreta a realitzar-la amb ajuda, i finalment fer-la sols.

Aquest fet afavoreix l'autonomia de l'alumne en activitats de l'educació física en concret i en activitats que implica la vida quotidiana com pot ser pujar escales, baixar una cadira de la taula o transportar material, entre d'altres.

D'aquesta manera podem concloure aquestes dues qüestions anteriors dient que:

els alumnes amb més autonomia estaran millor integrats en la societat

ja que el fet de ser més autònoms els apropirà a una major integració dins la societat perquè tindran la opció de fer més activitats sols. Si d'altra banda portem aquests casos a l'altre extrem on els alumnes no treballen la motricitat, aquests tindran actituds adverses a l'hora de fer qualsevol activitat ja que segurament no encaixen els errors de manera adequada, cosa que provoca que aquesta actitud, juntament amb el baix nivell d'autonomia, no s'accepti a la societat en la que vivim i per tant estaran més exclosos de la societat.

Així doncs, Muntaner (2001) ens diu que:

les persones amb retard mental han d'arribar a enfrontar-se al sofriment, al fracàs i a l'èxit des de les seves pròpies capacitats i limitacions però no per això s'han de deixar d'augmentar les seves capacitats.

Així que, si ho relacionem amb el que ho podem relacionar amb el que ens diu Giné (2005:155) sobre allò imprescindible que ha de tenir tot aquell que tracta amb aquest alumnat: *“El compromís per la plena participació de les persones amb retard mental”*.

Un cop exposats els resultats de les qüestions, penso que aquest treball pot aportar un granet més de sorra a la via d'inclusió i a l'afavoriment de l'autonomia d'aquest col·lectiu social. Els resultats obtinguts concorden amb molts autors, però tot i així, hem de ser conscients que s'hauria de realitzar aquest anàlisi qualitatiu de forma molt més extensa per tal de seguir verificant i potenciar l'educació física com a eina i/o via d'inclusió per als nois i noies amb discapacitats psíquiques.

A més, penso que aquest treball m'enriqueix com a futur professional de l'educació, doncs penso que en aquests instants sabria realitzar sessions d'educació física adaptada a qualsevol alumne, creant el clima i l'ambient adequat per a la realització d'aquesta.

Per últim m'agradaria acabar fent reflexionar a tots els professionals de l'educació i també aquells que no ho som, sobre la importància de l'activitat física en tothom i més en aquells que pateixen alguna discapacitat, sobretot psíquica, ja que:

allò més important no és el que es fa al moment, sinó el que es fa per ajudar al desenvolupament de les persones cap al descobriment i creació d'una identitat pròpia.
--

11. Referències

- ASSOCIACIÓ AMERICANA DE PSIQUIATRIA V.V.A.A. (2002). *DSM IV-TR. Manual diagnòstico y estadístico de los trastornos mentales*. BARCELONA: Elsevier MASSON.
- BARON, R i BYRNE, D. (2002). *Psicología social*. MADRID: Prentice-Hall.
- BARTON, L. (1998). *Discapacidad y sociedad*. MADRID: Ed. Morata.
- BATALLA FLORES, A. (2000). *Habilidades motrices*. BARCELONA: Inde
- CALVO MARTÍN, P. (1997). "Deporte y actitud ante la minusvalía psíquica". *Ediciones Universidad de Salamanca: Aula*, 9, pp.389-402.
- CASTAÑER, M. i CAMERINO, O. (2006). *Manifestaciones básicas de la motricidad*. LLEIDA: Universitat de Lleida.
- CONGRÈS MUNDIAL (1978). *La discapacidad*. BARCELONA.
- DOOB, L.W (1947). *The behavior of attitudes*. *Psychological Review*, nº 54, pp.135-156.
- DIAZ LUCENA, J. (1999). *La enseñanza y aprendizaje de las habilidades y destrezas motrices básicas*. BARCELONA: Inde.
- DOMJAN, M. (1993). *Principios de aprendizaje y conducta*. LATINOAMERICA: Wadsworth.
- FEAPS, Confederación Española de Organizaciones en favor de las Personas con Discapacidad Intelectual [en línia]. Madrid, FEAPS, 2007. [Consulta, 12 de desembre, 2012]. Disponible a:
<<http://www.feaps.org/archivo/galeria-de-videos/vervideo/33/autodeterminacion-y-vida-independiente/vida-independiente.htm>>
- GALLAHUE, D. L. (1995). *Motor Development*. *Adapted Physical Education and Sport*: CHAMPAIGN: Human Kinetics.

- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1992). CURRÍCULUM. *Currículum. Educació Primària*. BARCELONA: Departament d'Ensenyament.
- GINÉ, C. i comp. (2005). *Educación y retraso mental: crónica de un proceso*. BARCELONA: Edebé.
- GÓMEZ CASARES, R. i VALVERDE MORENO, F. (2009). *Discapacidades en la infancia. Hospital Universitario Clínic San Carlos: Departament de pediatria. Treball d'investigació tutelat*.
- GONZÁLEZ TORRES, M.C. i SOBRINO, A. (2005). *Creencias i conocimientos de los profesores acerca de la conducta autodeterminada en personas con discapacidad cognitiva*. Revista de Investigación Educativa. Universidad de Navarra: Vol. 23, nº2, pp. 433-448.
- GONZÁLEZ VADILLO, J.L (1993). *Comportamiento humano*. BILBAO: Deusto Digital.
- HAHN, H. (1986): *Public support for rehabilitation programs: the analysis US disability Policy*". Handicap&Society. Vol. 1, Nº2, pp.121,138.
- HEINEMANN, KLAUSS (2003). *Introducción a la metodología de la investigación empírica*. BARCELONA: Paidotribo.
- INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. V.V.A.A. (1999). *EDDES. Encuesta sobre Deficiencias, Discapacidades y Estados de Salud*. MADRID.
- LACA, F i ALZATE, R. (2004). *Estrategias de conflicto y patrones de decisión bajo presión de tiempo*. Revista Internacional de Ciencias Sociales y Humanidades. SOCIOTAM, XIV, gener-juny.
- LIESA ORUS, M. (2005). *Calidad de vida y discapacidad psíquica. V Congreso Internacional Virtual de Educación*. OSCA: Febrer.
- LUCKASSON, R., Borthwick-Duyl, S., Buntinx, W.H.E., Coulter, D.L., Craig, E.M., Reeve, A., Schalock, R.L., Snell, M.E., Spitalnik, D.M., Spreat, S. y Tasse, M.J. (2002).

Mental retardation: Definition, classification, and systems of supports.
WASHINGTON, DC: American Association on Mental Retardation.

- MARTÍN SANCHEZ i MARTIN VICENTE (1988). *El juego y los alumnos con discapacidad.* BARCELONA: Paidotribo.

- MATTERLART, A. (2003). *La comunicación-mundo. Historia de las ideas de las estrategias.* MÈXIC: Siglo veintiuno Editores.

- MUNTANCER, J.J (2001). *La persona con retraso mental. Bases para su inclusión social y educativa.* MÁLAGA: Ediciones Aljibe

- PALACIOS, A. i ROMENECH, R. (2007). *El mercado de trabajo de las personas con discapacidad.* Cuadernos de empleo. CASTILLA Y LEÓN: Telecyl Estudios.

- PANTANO, L. (2008). *Discapacidad: conceptualización, magnitud y alcances. Apuntes para el mejoramiento de las prácticas en relación a las personas con discapacidad.* Centro de Investigacion Sociológicas. MADRID: Departamento de Sociologia

- PERAL GARCÍA, C. (2009). *Fundamentos teóricos de las capacidades físicas.* MADRID: Vision libros.

- PIAGET, J (1977). *Seis estudios de Psicología.* BARCELONA: Seix Barral.

- PORTER, G. (2000). *Les sis estratègies clau per al suport de la inclusió a l'escola i a la classe.* BARCELONA: 5es. Jornades Tècniques d'Educació Especial

- PORTER, G. (2009). *Critical elements for Inclusive Schools.* Inclusive Education, a Global Agenda. LONDON: Routledge Pub.

- PUJOLÀS, P. (2003). *La escuela inclusiva y el aprendizaje cooperativo.* Universitat de Vic.

- QUIVY, R i CAMPENHOUDT, L.V. (1997). *Manual de recerca en ciències socials.* BARCELONA: Herder.

- REAL DECRETO 3473/2000, de 29 de diciembre (2001), por el que se establecen las enseñanzas mínimas correspondientes a la educación secundaria obligatoria. (BOE 16.01.01).
- RÍOS, M. (1996). La educación física y las necesidades educativas especiales. Aula Comunidad, nº8. BARCELONA: Graó.
- RÍOS, M. (2007). *Manual de educación física adaptada al alumno con discapacidad*. BARCELONA: Paidotribo
- RUIZ, L.M (1995). *Competencia motriz. Elementos para comprender el aprendizaje motor en educación física escolar*. MADRID: Gymnos.
- SCHALOCK, R.L. (1999). *Hacia una nueva concepción de la discapacidad*. III Jornadas Científicas de Investigación sobre Personas con Discapacidad. Salamanca: Universidad de Salamanca, Març.
- STAINBACK, S. STAINBACK, W. (1999) *Aulas Inclusivas*. MADRID: Narcea, Ediciones.
- TORRES, M.A. (2010). *Recursos metodológicos en Educación Física con alumnos con discapacidad física y psíquica*. MADRID: Pila-Teleña.
- UNESCO (1983). *Terminología de la Educación Especial*. PARÍS: Ibedata.
- UNESCO (2010). Informe de seguimiento. *Llegar a los marginados*. PARÍS. Disponible a:<www.unesco.org/es/efareport/reports/2010-marginalization>.

12. Glossari

Asimetria del maluc: És una malformació de l'articulació del maluc. Els moviments d'aquesta articulació consisteixen en una rotació i flexió-extensió del maluc però sorgeix un so produït d'una alteració en el funcionament normal d'aquesta articulació ja que es troba desequilibrada.

Atàxia: Malaltia hereditària que ocasiona danys progressius al sistema nerviós ocasionant símptomes que oscil·len entre debilitat muscular i problemes de dicció fins a malaltia cardíaca. Es tenen problemes de coordinació i falta d'estabilitat.

Espasticitat: Es refereix a músculs tensos i rígids. Els reflexes són més forts o exagerats i aquesta afectació pot afectar a diverses activitats com pot ser caminar.

Hiperlaxitud: Es refereix a l'augment exagerat de la mobilitat de les articulacions. En ocasions ve acompanyat de molèsties en l'aparell locomotor.

Hipermotricitat: Permanència de l'atenció durant poc temps.

Hipertonicitat: Tensió excessiva dels músculs.

Hipotonicitat: Disminució del to muscular. Trastorn muscular.

Lesió cerebral anòxica: Quan el cervell passa quatre o més minuts sense rebre oxigen.

Tetraplegia: Absència de moviment i sensibilitat a les quatre extremitats.